

Sp. zn. 3035/2018/VOP/EH
Č. j. KVOP-21525/2019
Datum 7. května 2019

Vážená paní A.,

uzavřela jsem šetření postupu České správy sociálního zabezpečení (dále také „ČSSZ“) ve věci zamítnutí žádosti Vašeho syna o invalidní důchod z důvodu nezískání potřebné doby pojištění v rozhodném období.

Po zhodnocení věci jsem dospěla k závěru, že ČSSZ pochybila, když rozhodla o invalidním důchodu Vašeho syna v situaci, kdy nebyl přesvědčivě odůvodněn posudkový závěr o datu vzniku invalidity. ČSSZ pochybení v průběhu šetření napravila zajištěním konání mimořádné kontrolní lékařské prohlídky, při níž byl v posudku o invaliditě přehodnocen přechodí posudkový závěr o datu vzniku invalidity. Poté vydala rozhodnutí, kterým Vašemu synovi přiznala invalidní důchod, jakož i doplatila důchod za předchozí období.

Zjistila jsem, že ČSSZ zamítla rozhodnutím ze dne 20. února 2017 žádost Vašeho syna o invalidní důchod, i když byl posudkem Okresní správy sociálního zabezpečení (dále také „OSSZ“) Vsetín ze dne 4. ledna 2017 shledán invalidním ve třetím stupni od 24. října 2016, neboť v rozhodném období nezískal potřebnou dobu důchodového pojištění. Dle posudku o invaliditě u něj šlo o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav daný paranoidní schizofrenií (ve fázi zvláště těžkého postižení), způsobující pokles jeho pracovní schopnosti o 70 %. Váš syn však získal v rozhodném období deseti let, které se odvíjí od data vzniku invalidity, pouze 1 rok a 196 dnů důchodového pojištění namísto pěti let.

Proti rozhodnutí ČSSZ s ohledem na zdravotní stav námitky nepodal. Namísto toho jste mě požádala o pomoc v dané věci. K podnětu jste přiložila odbornou zprávu ordinace klinické psychologie pro děti a dospělé PhDr. Alexandry Švecové ze dne 13. února 2018, ze které vyplynulo, že Váš syn je v její péči již od svých devíti let, přičemž po celou dobu školní docházky měl velké psychické problémy a nedokázal se socializovat. Dle odborného názoru psychologů se u něj jednalo o Aspergerův syndrom či již tehdy o projev dětské schizofrenie. Psycholožka popsala problémy, se kterými se Váš syn potýkal. Též uvedla, že pro dlouholetý a plíživý vývoj onemocnění z okruhu schizofrenie, které mu dlouhodobě bránilo ve výkonu práce, byl odeslán k psychiatrovi MUDr. Rastislavu Poliačikovi, jenž diagnózu potvrdil standardními psychodiagnostickými metodami i životní historií. K podnětu jste přiložila i lékařskou zprávu MUDr. Poliačika ze dne 17. dubna 2018, ve které jmenovaný psychiatr potvrzuje diagnózu paranoidní schizofrenie s tím, že prognóza je nepříznivá.

Z podkladů bylo zřejmé, že Váš syn byl uznán invalidním od 24. října 2016, tedy od data psychiatrického vyšetření, kdy byla u něj potvrzena diagnóza paranoidní schizofrenie. Posudek o invaliditě OSSZ Vsetín sice podrobně odůvodnil, proč byl Váš syn shledán ke stanovenému datu invalidním ve třetím stupni (ve fázi zvláště těžkého postižení), avšak působil nepřesvědčivě, co se týká zdravotního stavu Vašeho syna v předchozím období a jeho dopadu na schopnost vykonávat pracovní činnost.

Jelikož jsem měla pochybnost ohledně správnosti postupu orgánu sociálního zabezpečení, požádala jsem s poukazem na uvedená zjištění o součinnost vedoucí oddělení stížností ČSSZ, která mě vyrozuměla, že na základě provedené recenze je ČSSZ toho názoru, že posouzení proběhlo na základě dostupných údajů a postup při posouzení zdravotního stavu byl v souladu s právní úpravou a metodikou. Vzhledem k okolnostem případu a charakteru zdravotního postižení Vašeho syna však odbor lékařské posudkové služby navrhl znovu přezkoumat jeho zdravotní stav za účelem zjištění, zda jeho invalidita nemohla vzniknout dříve než odborným lékařským nálezem ze dne 24. října 2016. Proto se ČSSZ rozhodla vyvolat provedení mimořádné kontrolní lékařské prohlídky.

Mimořádná kontrolní lékařská prohlídka se konala dne 29. ledna 2019. V posudkovém zhodnocení se posudková lékařka OSSZ Vsetín vypořádala se zdravotními postiženími Vašeho syna na základě lékařských zpráv o jeho zdravotním stavu a přehodnotila posudkové závěry týkající se data vzniku jeho invalidity. Vznik invalidity (částečné) určila dnem 2. září 1999 s tím, že od 1. ledna 2010 jde u něj o invaliditu druhého stupně, dnem 4. července 2016 pak stanovila vznik invalidity třetího stupně. Své závěry týkající se zjištění invalidity a jejího stupně pak v posudku též podrobně odůvodnila.

Z nově vypracovaného posudku o invaliditě ze dne 29. ledna 2019 vyplývá, že posudková lékařka stanovila vznik invalidity Vašeho syna též na podkladě nově doložených skutečností. Uvedla k tomu, že se u něj jednalo o postupný rozvoj plíživého duševního onemocnění, které mohlo začít již v průběhu dětství či adolescence a po nástupu na střední školu již podmínit invaliditu, přestože se neléčil na psychiatrii a docházel pouze k psychologce. Jako rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu označila posudková lékařka dle klinického popisu psychologky poruchu osobnosti (emočně nestabilní), funkčně středně těžkou až těžkou s tím, že jako takovou ji lze posudkově hodnotit. V posudkovém zhodnocení dále zmínila, že v roce 2009 lze prokázat další zhoršení onemocnění, což dokládá psychologické vyšetření PhDr. Švecové ze dne 4. května 2009. Plný rozvoj psychotického onemocnění schizofrenního okruhu lze pak doložit psychologickým vyšetřením ze dne 4. července 2016, což pak potvrzuje i vyšetření psychiatrické ze dne 24. října 2016.

Posudková lékařka po zhodnocení podkladů dospěla k závěru, že v období od 2. září 1999 do 3. května 2009 odpovídal dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav Vašeho syna postižení uvedenému v kapitole V. položce 5 písm. c) přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění (porucha osobnosti ve fázi těžkého narušení s výrazným snížením celkové výkonnosti organismu), s poklesem schopnosti soustavné výdělečné činnosti o 40 %, a od 4. května 2009 do 31. prosince 2009 odpovídal postižení uvedenému v kapitole V. položce 2 písm. c) přílohy č. 2 citované vyhlášky (schizofrenie ve fázi těžké poruchy), s poklesem schopnosti soustavné výdělečné činnosti o 50 %.

Od 1. ledna 2010 pak posudková lékařka označila za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu Vašeho syna s nejvýznamnějším dopadem na pokles jeho pracovní schopnosti zdravotní postižení uvedené v kapitole V. položce 3d přílohy k vyhlášce č. 359/2009Sb., o posuzování invalidity, tedy schizofrenii ve formě těžkého postižení, pro které stanovila míru poklesu pracovní schopnosti 50 %.

Na základě doloženého zhoršení zdravotního stavu Vašeho syna pak stanovila 4. červenec 2016 jako datum vzniku invalidity třetího stupně. Za rozhodující příčinu jeho dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti označila od tohoto data zdravotní postižení uvedené v kapitole V. položce 3e přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, tedy schizofrenii ve formě zvlášť těžkého postižení, pro které stanovila míru poklesu pracovní schopnosti 80 %.

Považuji za potřebné zdůraznit, že v rámci šetření mi odborné medicínské posouzení věci nepřísluší. Ze své pozice nejsem oprávněna posoudit, ke kterému datu se posuzovaná osoba stala invalidní a ve kterém stupni, neboť k tomu nemám zákonné kompetence ani odborné medicínské znalosti. Hodnotím pouze postup orgánů sociálního zabezpečení při vyřizování žádosti o invalidní důchod a skutečnost, zda posudek o invaliditě, na jehož základě ČSSZ rozhodovala, obsahoval všechny náležitosti, včetně řádného odůvodnění posudkových závěrů. V tomto směru jsem neshledala důvod pro další kroky vůči úřadu, neboť posudek o invaliditě vypracovaný v rámci mimořádné kontrolní lékařské prohlídky již požadovaná kritéria splňuje.

Vzhledem k závěrům mimořádné kontrolní lékařské prohlídky vydala ČSSZ dne 20. února 2019 rozhodnutí č. I, kterým přiznala Vašemu synovi od 2. září 1999 částečný invalidní důchod, od 1. ledna 2010 důchod pro invaliditu druhého stupně, dále rozhodnutí č. II, kterým jeho invalidní důchod zvýšila od 4. července 2016 na důchod pro invaliditu třetího stupně ve výši 8 450 Kč (od ledna 2019 ve výši 9 845 Kč), jakož mu i zaslala na účet doplatek důchodu za předchozí období v souladu s platnou právní úpravou v částce 576 661 Kč. Stanovené částky invalidního důchodu zohledňují mechanismus výpočtu dle jednotlivých ustanovení zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. ČSSZ popsala výpočet důchodu v odůvodnění svých rozhodnutí, nepovažuji proto za potřebné jej znovu uvádět.

Protože Česká správa sociálního zabezpečení své pochybení již v průběhu šetření napravila, když vyvolala mimořádnou kontrolní lékařskou prohlídku, při které byl vypracován nový posudek o invaliditě obsahující již přesvědčivé odůvodnění posudkových závěrů, jakož i vydala nová rozhodnutí o invalidním důchodu, věc dle ustanovení § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, uzavírám.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv